

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January-2026

Course	: Master Course	Date	: 12/02/2026
Subject Code	: MSON-05 (NEW)	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: સમાજશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંતો ભાગ-2	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

પ્રશ્ન-1 ઉત્ક્રાંતિવાદનો અર્થ સમજાવી, હર્બર્ટ સ્પેન્સરનો સામાજિક ઉત્ક્રાંતિનો સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

ક્લાઉડ લેવિ-સ્ટ્રોસના 'રચનાતંત્રવાદ' નો અર્થ સમજાવી, ભાષાશાસ્ત્રના મોડેલ દ્વારા તેમણે સામાજિક રચનાની જે સમજૂતી આપી છે તેની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-2 'જ્ઞાનનું સમાજશાસ્ત્ર' એટલે શું? તેના ઉદ્ભવ અને વિકાસમાં ફાળો આપનાર મુખ્ય ચિંતકોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

ફ્રેન્કફર્ટ વિચારશાખાના ઉદ્ભવ અને તેના વિકાસની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ જણાવી, આ વિચારશાખાનું સમાજશાસ્ત્રીય મૂલ્યાંકન સવિસ્તર કરો.

પ્રશ્ન-3 સામાજિક વિનિમયનો અર્થ આપી, જ્યોર્જ હોમન્સનો સામાજિક વિનિમયનો સિદ્ધાંત અને તેના પાયાના ખ્યાલો વિગતે ચર્ચો. 14

અથવા

એથ્નોમેથોડોલોજીનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી, તેના અભિગમના સ્ત્રોતો જણાવો તથા હેરોલ્ડ ગારફિન્કલના આ સંદર્ભમાં વિચારો સવિસ્તર સમજાવો.

પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) 14

1. ચાર્લ્સ ડાર્વિનનો ઉત્ક્રાંતિવાદનો સિદ્ધાંત.
2. ટોટેમવાદ અને લેવિ-સ્ટ્રોસ
3. પીટર બ્લાઉ અને વિનિમયનો સિદ્ધાંત
4. માનવની જ્ઞાનયાત્રામાં ભારતનું વિશ્વને પ્રદાન સમજાવો.

પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો 14

1. સામાજિક ઉત્ક્રાંતિના પ્રણેતા તરીકે કોણ પ્રસિદ્ધ છે?
(A) ઈમાઈલ દુર્ખિમ (B) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (C) ચાર્લ્સ ડાર્વિન (D) હેન્રી મેઈન
2. લેવિ-સ્ટ્રોસના રક્તસંબંધોના સિદ્ધાંતમાં કયો ખ્યાલ 'ગઠબંધન' (Alliance) સ્થાપવા માટે સૌથી વધુ મહત્વનો છે?
(A) સ્ત્રીઓનો વિનિમય (B) વર્ગ સંઘર્ષ (C) સત્તાનો સંઘર્ષ (D) આર્થિક નફો
3. 'Social Behavior as Exchange' પુસ્તક કોણે લખ્યું છે?
(A) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (B) હેરોલ્ડ ગારફિન્કલ
(C) જ્યોર્જ હોમન્સ (D) પીટર બ્લાઉ

4. 'Ethnomethodology' (લોકપદ્ધતિશાસ્ત્ર) ના પ્રણેતા કોણ છે?
- (A) ક્લાઉડ લેવિ-સ્ટ્રોસ (B) પીટર બ્લાઉ
(C) હેરોલ્ડ ગારફિન્કલ (D) કાર્લ મેનહાઈમ
5. 'Ideology and Utopia' (વિચારધારા અને યુટોપિયા) પુસ્તકના લેખક કોણ છે?
- (A) ઈમાઈલ દુર્ખિમ (B) કાર્લ મેનહાઈમ
(C) મેક્સ વેબર (D) જ્યોર્જ હોમન્સ
6. 'સાંસ્કૃતિક વિલંબિતતા' (Cultural Lag) નો ખ્યાલ કોણે આપ્યો છે?
- (A) મેક્સ શેલર (B) ઓગબર્ન (C) પીતિરીમ સોરોકિન (D) લેવિ-સ્ટ્રોસ
7. સ્પેન્સરના મતે સમાજનો વિકાસ કઈ દિશામાં થાય છે?
- (A) ચક્રીય (B) રેખીય (C) અનિશ્ચિત (D) પાછળની તરફ
